

DIANA GABALDONOVÁ
OUTLANDER

- 6 -
ZÁVAN SNEHU
A POPOĽA

1. časť

ZELENÝ
KOCÚR

POZRITE SI SERIÁL NA NETFLIXE!

Diana Gabaldonová

ZÁVAN SNEHU
A POPOĽA

PRVÁ ČASŤ

Z anglického originálu Diana Gabaldon: Breath of Snow and Ashes (Anchor Canada, a division of Random House of Canada Limited, 2006)

Translation © Miroslava Dubanová.

Jazyková redaktorka: Alexandra Strelková

Jazyková korektúra: Darina Kližanová

A Breath of Snow and Ashes

Copyright © 2005 by Diana Gabaldon

All rights reserved.

Slovak edition © 2022 by Vydavateľstvo Zelený Kocúr s. r. o.

www.zelenykocur.sk

Grafická úprava: Design Amorandi

ISBN 978-808-9761-97-5

EAN 9788089761975

The Outlander television series is copyrighted by Sony Pictures Television Inc.

All rights reserved.

Všetky práva vyhradené. Nijaká časť tejto knihy sa nesmie reprodukovat' alebo ukladať vo vyhľadávacom systéme ani nesmie byť prenášaná elektronicky, mechanicky, kopírovaním, nahrávaním alebo iným spôsobom rozširovaná bez predchádzajúceho výslovného písomného súhlasu vydavateľa. Za porušenie autorského práva sa pokladá aj fotokopírovanie alebo iné reprografické kopírovanie licencie Kanadskej agentúry pre vydanie autorských práv.

Anchor Canada a tiráž sú ochrannými známkami.

Táto kniha je venovaná

Charlesovi Dickensovi
Robertovi Louisovi Stevensonovi

Dorothy L. Sayersovej
Johnovi D. MacDonaldovi

a

P. G. Wodehousovi

PodĎakovanie

Moja veľká vĎaka patrí:

Mojim dvom skvelým editorom Jackie Cantorovej a Billovi Masseyovi za porozumenie, podporu, užitočné návrhy („*A čo Marsali?!?!*“), oduševnené reakcie („*Fúúj!*“) a za to, že ma prirovnávali – a tu rýchlo dodám, že až príliš láskavo – k Charlesovi Dickensovi.

Mojim vynikajúcim a obdivuhodným literárnym agentom Russellovi Galenovi a Dannymu Barorovi, ktorí vynakladajú nesmiernu energiu na to, aby tieto knihy spropagovali vo svete a pomohli všetkým mojim deťom v štúdiu.

Billovi McCreaovi, kurátorovi Historického múzea Severnej Karolíny, a jeho kolegom za mapy, životopisné poznámky, všeobecné informácie a za vynikajúce raňajky v múzeu. Krupicovú kašu so syrom milujem!

Zamestnancom Návštevníckeho centra pri bojisku Moore's Creek Bridge za ich láskavý záujem a za nové a zaujímavé knihy, ktorých hmotnosť odhadujem na štyridsať libier. Predovšetkým za publikácie *Zoznam patriotov v bitke pri Moore's Creek Bridge* a *Zoznam lojalistov v bitke pri Moore's Creek Bridge*, ako aj za vysvetlenie, čo je to ľadová búrka, pretože práve jednu zažili. V Arizone ľadové búrky nemávame.

Linde Grimesovej za stávkku, že nedokážem napísať zaujímavú scénu o špáraní sa v nose. Tú konkrétnu epizódu má na svedomí ona.

Neskutočnej inšpirácii a nadľudským schopnostiam Barbary Schnellovej, ktorá zároveň počas môjho písania prekladala knihu do nemčiny, aby bola pripravená včas na nemecké uvedenie.

Silvii Kuttnyovej-Walserovej a Petre Zimmermanovej, ktoré pre úspech nemeckého debutu robili priam nemožné.

Dr. Amarilisovi Iscoldovi za množstvo podrobností a rád, ako aj za ne jeden záchvat smiechu nad lekárskymi scénami. Za akékoľvek prehrešky alebo omyly som zodpovedná jedine ja.

Dr. Dougovi Hamiltonovi za znalecký príspevok o zubnom lekárstve a za informácie o tom, na čo sa dajú a nedajú použiť pinzeta, fľaša whisky a pilník na konské zuby.

Dr. Davidovi Blacklidgeovi za užitočné rady k výrobe, použitiu a nebezpečenstvu éteru.

Dr. Williamovi Reedovi a Dr. Amy Silverthornovej za to, že som počas dokončovania knihy v peľovej sezóne bola schopná dýchať.

Laure Baileyovej za znalecký komentár, dokonca doplnený ná-kresmi, o dobovom oblečení a hlavne za užitočný nápad o bodnutí korzetovou kosticou.

Christiane Schreiterovej, ktorej detektívnym schopnostiam – a ochote pracovníkom Braunschweigskej knižnice – vďačíme za nemeckú verziu púte Paula Revera.

Reverendovi Jayovi McMillanovi za množstvo fascinujúcich a užitočných informácií o presbyteriánskej cirkvi v amerických kolóniách, Becky Morganovej za to, že ma s reverendom Jayom zoznámila, a Amy Jonesovej za informácie o presbyteriánskych doktrínach.

Rafovi Steinbergovi za informácie o hodinách, prílive a odlive a všeobecných otázkach, týkajúcich sa námorného cestovania, obzvlášť za cenný poznatok, že príliv sa vracia každých dvanásť hodín. Beriem na seba plnú zodpovednosť za akýkoľvek omyl v tejto oblasti. A ak 10. júla 1776 o piatej hodine ranej príliv nenastal, nechcem o tom vedieť.

Svojej asistentke Susan Butlerovej za riešenie nekonečného množstva problémov na samolepiacich bločkoch, za vyhotovenie troch kópií dvetisícpäťstostranového rukopisu a za ich spoľahlivé rozoslánie na rôzne miesta v krajine.

Neúnavnej a usilovnej Kathy Lordovej, ktorá dokázala zredigovať celý rukopis v absurdne krátkom čase a ani pritom neoslepla, ani nestratila zmysel pre humor.

Virginii Noreyovej, bohyni knižného dizajnu, ktorá znova dokázala vtisnúť celé dielo do jednej väzby a postarala sa o to, že je nielen čitateľné, ale aj elegantné.

Stevenovi Lopatovi za neoceniteľné rady, týkajúce sa explózií a spaľovania.

Arnoldovi Wagnerovi, Lise Harrisonovej, Kateri van Huysteeovej, Luz, Suzann Shepherdovej a Jo Bournovej za technické poučenie o rozomielaní pigmentu, uskladňovaní farieb a za iné pitoreskné podrobnosti, ako napríklad tú, že „egyptská hnedá“ sa vyrábala z rozomletých múmií. Tento detail som nemala ako do knihy zapracovať, ale zdá sa mi príliš dobrý na to, aby sa nespomenul.

Karen Watsonovej za jej výnimočný opis pocitov človeka trpiaceho hemoroidmi, konkrétne jej niekdajšieho švagra.

Pamele Patchetovej za skvelý a podnetný opis toho, ako si pod necht zapichla dvojpalcovú triesku.

Margaret Campbellovej za vynikajúci výtláčok publikácie *Piedmontská plantáž*.

Janet McConnaugheyovej za to, že v predstavách videla Jamieho a Briannu hrať brag.

Marte Brenglovej, Julie Kentnerovej, Joanne Cuttingovej, Carol Spradlingovej, Beth Shopovej, Cindy R., Kathy Burdettovej, Sherry a Kathleen Eschenburgovej za užitočné rady a zábavné komentáre na adresu bezútešnosti duchovných piesní.

Lauri Klobasovej, Becky Morganovej, Linde Allenovej, Nikki Rowovej a Lori Bentonovej za technické poznatky o výrobe papiera.

Kim Lairdovej, Joelovi Altmanovi, Care Stocktonovej, Carol Islerovej, Jo Murpheyovej, Elise Skidmoreovej, Ronovi Kennerovi a nekonečnému množstvu ďalších účastníkov Internetového literárneho fóra, teraz premenovaného na Spoločnosť spisovateľov a milovníkov kníh (<http://community.compuserve.com/books>). Stále však ide o tú istú nesúrodú skupinu výstredných jedincov, ktorí predstavujú studnicu vedomostí a vskutku neobyčajných informácií a ktorí ma zásobujú potenciálne použiteľnými odkazmi, faktmi a článkami. Vždy som im vďačná.

Chrisovi Stuartovi a ľuďom z odľahlých oblastí za úžasné darované cédečka o svätcoch a cudzincoch a rieke Mojave, z ktorých som v tejto knihe veľa čerpala.

Ewanovi MacCollovi, ktorého prepracovaná verzia skladby „Eppie Morrie“ sa stala predlohou 85. kapitoly.

Gabi Elebyovej za ponožky, sušienky a všeobecnú morálnu podporu, ako aj „dámam z Lallybrochu, teda fanúšičkám z Ladies of Lallybroch, za nevyčerateľný entuziazmus, pretavený do darčkových balení s jedlom, pohľadníc a nesmierneho množstva komerčne i ručne vyrobeného mydla (mydlo „Levanduľa Jacka Randalla“ je príjemné a celkom sa mi páči aj to s názvom „Závan snehu“. Mydlo s názvom „Oblíž Jamieho od hlavy po päty“ bolo však také sladké, že mi ho jeden z mojich psov zožral).

Bev LaFrancovej, Carol Krenzovej, Gilbertovi Sureauovi, Laure Bradburyovej, Julianne, Julie a ďalším ľuďom, ktorých mená som si, žiaľ, nezapísala, za pomoc pri texte, týkajúcom sa Francúzska a francúzštiny.

Monike Berrischovej za to, že mi dovolila použiť jej osobu.

A svojmu manželovi Dougovi Watkinsovi, ktorý mi tentoraz poskytol úvodné riadky prólogu.

Prológ

Čas má mnoho vlastností, ktoré ľudia pripisujú Bohu. Je bez počiatku a bez konca. Panuje o ňom predstava, že je všemocný, pretože času nič neodolá, nie? Ani hory, ani armády.

A čas, samozrejme, všetko zahojí. Dajte niečomu *dostatok* času a všetko sa vyrieši: čas utíši všetky bolesti, vymaže všetky ťažkosti a pohltí každú stratu.

Pamätaj si, človeče, že prach si a v prach sa obrátiš.

Ak je Čas aspoň trochu podobný Bohu, potom Pamäť musí byť Diabol.

PRVÁ ČASŤ

Chýry o vojne

1

Prerušený rozhovor

Najprv ich zavetril pes. Pretože bola tma, Ian Murray skôr cítil než videl, ako Rollo pri jeho nohe znenazdania zdvihol hlavu a nastražil uši. Položil psovi ruku na krk a nahmatal varovne zježenú srst’.

Boli takí späť, že si ani vedome nepomyslel „ľudia“ a už druhou rukou siahol po noži. Bez pohnutia ležal a dýchal. Načúval.

Les bol tichý. Brieždiť sa začne až o niekoľko hodín a vzduch bol nehybný ako v kostole, len zo zeme pomaly stúpala para ako kadidlo. Ian sa uložil spať na spadnutý kmeň obrovského ľaliovníka, pretože si radšej vybral šteklenie žižiavok než zaliezavé vlhko. Nespúšťal ruku zo psa a vyčkával.

Rollo vrčal. Vydával hlboký neprešovaný dunivý zvuk, ktorý Ian sotva počul, ale zato ho ľahko vycítil: jeho chvenie mu putovalo hore pažou a dráždilo mu v tele každučký nerv. Nespál (v noci spával už len zriedka), len potichu ležal a hľadel na nebeskú klenbu, úplne zabraný do obvyklej škriepky s Bohom. Rollo sa pohol a ticho sa vytratilo. Ian sa pomaly posadil, spustil nohy z jednej strany nahnitého stromu a srdce mu bilo opreteký.

Rollo stále varovne vrčal, no zároveň otočil veľkú hlavu, akoby sledoval čosi neviditeľné. Bola bezmesačná noc: Ian okrem nejasných obrysov stromov a pohybujúcich sa nočných tieňov nevidel nič.

Potom ich začul. Zvuky chôdze. Boli ešte dosť ďaleko, ale každým okamihom sa blížili. Vstal a potichu vykročil do rozliatej černe pod

jedľou. Stačilo mľasknúť jazykom a Rollo prestal vrčať a v tichosti nasledoval Iana ako jeho otec vlk.

Z Ianovho miesta bolo vidno na cestičku, po ktorej chodila zver. Tí, čo po nej kráčali teraz, však neboli na love.

Belosi. Tak to je čudné, ba viac ako čudné. Nevidel ich, ale ani nemusel: hluk, čo narobili, sa nedal s ničím pomýliť. Indiáni necestovali nehlučne a mnohí z obyvateľov Vysočiny, medzi ktorými žil, sa vedeli po lese pohybovať ako duchovia... No tentoraz si mohol byť úplne istý. Kov, to bolo ono. Počul hrkotať postroje a cinkať gombíky, pracky... a zbrane.

Je ich veľa. Boli tak blízko, že cítil ich pach. So zatvorenými očami sa nepatrne predklonil, aby čuchom získal čo najviac informácií.

Niesli surové kože – rozoznal pach zaschnutej krvi a kožušiny. Ten pravdepodobne zobudil Rolla. Neboli to však lovci, pretože ich bolo prítmnoho. Lovci chodievali po jednom alebo po dvoch.

Boli zúbožení a špinaví. Nie lovci, ani poľovníci. V tomto ročnom období sa na zver dalo naraziť ľahko, ale títo páchli hladom a ich pot smrdel podradnou pijatikou.

Boli už blízko, možno desať stôp od miesta, kde stál. Rollo si nepatrne odfrkol a Ian opäť položil psovi ruku na srst, no muži robili príliš veľký hluk na to, aby ho začuli. Počítal okoloidúce kroky, hrkotajúce poľné fľaše a puzdrá s nábojmi, unavené vzdychy a stony, vyvolané ubolenými nohami.

Napočítal dvadsaťtri mužov a jedného – nie, dva – osly: počul vzrgot plných sedlových vakov a podráždený ťažký dych, typický pre naloženého osla, vždy pripraveného protestovať.

Tí muži by jeho prítomnosť nikdy nespozorovali, nebyť vrtošivého závanu vetra, čo privial k oslom Rollov pach. Tmu preťalo ohlušujúce hĺkanie a les pred Ianom akoby vybuchol v zmäti praskotu a vylakaných výkrikov. Ian už bežal, keď za ním zarachotili výstrely z pištole.

„*A Dbia!*“ Niečo mu vrazilo do hlavy a on padol ako podŕatý. Zabíli ho?

Nie. Rollo mu ustarostene pchal do ucha vlhký ňucháč. Ianovi v hlave hučalo ako v úli a pred očami sa mu mihali svetelné záblesky.

„Bež! *Ruith!*“ vydýchol a strkal do psa. „Uteč! Chod!“ Pes váhal a hlboko hrdelne kňučal. Ian nič nevidel, len cítil, že velikánske

telo vyrazilo vpred, otočilo sa a znova sa nerozhodne obrátilo späť.

„*Ruiih!*“ Vyškriabal sa na všetky štyri a súril ho, až pes nakoniec poslúchol a rozbehol sa tak, ako ho učili.

Keby sa Ianovi hneď aj podarilo vstať, nemal by dost času utiecť. Padol dolu tvárou a ruky i nohy sa mu zaborili hlboko do tlejúceho lístia. Mykal sa ako o život, ale iba čo sa viac zabáral.

Voľakto mu vrazil nohu medzi lopatky, no mokré lístie mu stlmilo vyrazený dych. Na tom však kvôli toľkému hluku nezáležalo. Nech už na Iana stúpil ktokoľvek, dotýčný si to ani len nevšimol: nebola to silná rana, pretože ten chlap cez neho prebehol v panike a nepochybne ho považoval za zhnitý kus dreva.

Výstrely stíchli. Výkriky nie, ale tým nerozumel. Vedel, že leží dolu tvárou, na líkach cítil vlhký chlad a v nose puch mŕtveho lístia. Mal však pocit, akoby bol veľmi opitý a svet okolo neho pomaly plával. Hlava ho veľmi nebolela, ak nepočítal prvotný nával bolesti, ale zdvihnúť by ju asi nezvládol.

Hmlisto si pomyslel, že ak tu zomrie, nikto sa o tom nedozvie. Matku by však trápilo, keby nevedela, čo sa s ním stalo, premýšľal.

Zvuky slabli a boli menej chaotické. Nieкто ešte stále vrieskal, no znelo to ako povel. Odchádzali. Nejasne mu napadlo, že by mohol zakričať. Ak by vedeli, že je biely, mohli by mu pomôcť. Alebo aj nie.

Ostal ticho. Buď zomieral, alebo nie. Ak áno, potom mu už aj tak nikto nepomôže. Ak nie, tak žiadnu pomoc nepotrebuje.

Nuž, prosil som o to, nie? – premýšľal, keď si premietal svoj rozhovor s Bohom rovnako pokojne, ako keby stále ležal na ľaliovníkovom kmeni a hľadel hore na šire nebo. *Žiadal som znamenie. Len som veľmi nečakal, že sa s ním tak poponáhľaš.*

2

Holandská chatrč

Marec 1773

Nikto o tej chatrči nevedel, kým Kenny Lindsay cestou na hrebeň nezbadal plamene.

„Ani by som si to nevšimol,“ povedal už asi šiestykrát, „keby sa nestmievalo. Cez deň by som si to nevšimol nikdy.“ Prešiel si roztrasenou rukou po tvári a nedokázal odtrhnúť zrak od radu tiel, ležiacich na okraji lesa. „Urobili to divosi, *Mac Dubh*? Žiaden z nich nie je oskalpovaný, ale možno...“

„Nie.“ Jamie vzal od sadzí zašpinenú vreckovku a opatrne ňou prekryl modrastú tvár malého dievčatka s otvorenými meravými očami. „Nikto z nich nie je zranený. Nič viac si nevidel, keď si ich vytiahol?“

Lindsay potriasol hlavou, zatvoril oči a mimovoľne sa zachvel. Bolo neskoro popoludní a k tomu chladný jarný deň, avšak muži boli celí spotení.

„Nepozeral som sa.“

Ja som mala ruky ako ľad, boli rovnako gumovo meravé a necitlivé ako telo mŕtvej ženy, ktoré som práve skúmala. Boli mŕtvi už vyše dňa: posmrtná stuhnutosť ustúpila a telá ochabli a vychladli, ale studené jarné počasie tu na horách ich ochránilo pred oveľa nedôstojnejšími následkami rozkladu.

Napriek tomu som dýchala plytko, pretože po požiari sa vzduchom niesol horkastý zápach. Z času na čas sa zo zuhoľnatených zvyškov malej chatrče zdvihli kúdoly pary. Kútikom oka som videla, ako Roger kopol do polena obďaleč. Potom sa zohol a voľačo spod neho vytiahol.

Do úsvitu chýbalo ešte dosť času, keď nám Kenny zabúchal na dvere a vyhnal nás z teplých postelí. Prišli sme rýchlo, hoci sme vedeli, že na pomoc je už prineskoro. Prišlo aj niekoľko obyvateľov z usadlosti na Fraserovej holi: pod stromami stál Kennyho brat Evan spolu s Fergusom a Ronniem Sinclairom a potichu sa zhovárali v gaelčine.

„Vieš, čo sa im stalo, Sassenach?“ Jamie si ku mne čupol s ustarostenou tvárou. „Mám na mysli tamtých pod stromami.“ Ukázal na mŕtvolu predou mnou. „Viem, čo zabilo túto chuderu.“

Ženina dlhá sukňa sa vo vetre zavlnila a nadvihla, takže odkryla dlhé štíhle chodidlá v kožených drevákoch. Rovnako dlhé ruky jej nehybne ležali pozdĺž tela. Bola vysoká – hoci nie taká vysoká ako Brianna, pomyslela som si a automaticky som zrakom pátrala po dcériných výrazných vlasoch: kvočala medzi stromami na vzdialenejšom konci čistiny.

Zdvihla som žene zásteru, aby som jej zakryla tvár a vrchnú časť tela. Ruky mala červené, zodrané prácou a dlane mozoľnaté, ale stehná mala pevné a bola štíhla, takže podľa môjho názoru nemohla mať viac ako tridsať rokov, možno ešte oveľa menej. Nik už nevedel povedať, či bývala pekná.

Pri jeho poznámke som zavrtila hlavou.

„Nemyslím si, že zomrela na popáleniny,“ povedala som. „Vidíš? Nôh ani chodidiel sa oheň nedotkol. Musela do ohňa padnúť. Vlasy vzbíkli a od nich sa jej chytilo oblečenie na pleciach. Musela ležať príliš blízko steny alebo komína, aby na ňu plamene dočiahli. Potom začala horieť a s ňou aj celé toto prekliate miesto.“

Jamie pomaly prikývol a nespúšťal zrak z mŕtvej ženy.

„Áno, to dáva zmysel. Ale čo ich zabilo, Sassenach? Ostatní sú tiež oškvrknutí, hoci nie až tak ako táto tu. Museli však byť už mŕtvi, keď chatrč začala horieť, pretože nikto z nich nevybehol von. Možno nejaká smrteľná choroba?“

„To si nemyslím. Počkaj, ešte raz si prezriem ostatných.“

Pomaly som kráčala k radu nehybných tiel so zakrytými tvármi. Naklonila som sa nad každé jedno, aby som nahliadla pod provizórny rubáš. V tomto čase nebola o rýchle smrteľné ochorenia núdza: antibiotiká poruke neboli a tekutiny sa tiež dali prijímať iba orálne alebo rektálne, čiže aj obyčajná hnačka mohla do dvadsiatich štyroch hodín zabíjať.

Videla som také veci dosť často, aby som ich vedela poľahky rozoznať ako každý iný doktor; a ja som bola lekárkou už vyše dvadsať rokov. Z času na čas som v tomto storočí videla veci, s ktorými som sa vo svojej vlastnej dobe nikdy nestrela: najmä s hroznými parazitickými ochoreniami, ktoré z trópop priniesol obchod s otrokmi. No tieto úbohé duše nezabil nijaký parazit ani žiadna choroba, ktorú som poznala a ktorá by zanechávala na svojich obetiach podobné stopy.

Všetky telá (popálená žena, oveľa staršia žena a tri deti) našli vo vnútri horiaceho domu. Kenny ich stihol vytiahnuť, ešte než sa zrútila strecha, a potom bežal po pomoc. Všetci boli mŕtvi ešte pred požiarom a všetci museli zomrieť doslova v rovnakej chvíli, pretože oheň sa rozšíril čoskoro po tom, ako doň padla mŕtva žena.

Obete boli úhľadne uložené pod vetvami obrovského červeného smreka, zatiaľ čo muži začali obďaleč kopať hroby. Brianna stála so sklonenou hlavou pri najmenšom dievčatku. Priklakla som si k telíčku a Brianna klesla na kolena oproti mne.

„Čo to bolo?“ opýtala sa potichu. „Otrava?“

Prekvapene som k nej zdvihla oči.

„Presne to si myslím. Ako si na to prišla ty?“

Ukázala dolu na modrastú tváričku. Pokúšala sa jej zatlačiť oči, ale vydúvali sa pod viečkami tak, že prepožičiavali dievčatku prekvapený, zdesený výraz. Hrubé črty na drobnej tvári znetvorila agónia a v kútikoch úst boli stopy po zvratkoch.

„Príručka mladej skautky,“ povedala Brianna. Obzrela sa po mužoch, ale nik z nich nebol tak blízko, aby ju počul. Pomykala perami, odvrátila sa od tela a vystrela otvorenú dlaň. „*Nikdy nejedz žiadnu neznámu hubu,*“ citovala. „*Existuje veľa jedovatých druhov a odlíšiť jednu od druhej je práca pre odborníka.* Roger ich našiel rásť v kruhu vedľa tamtoho polena.“

Vlhké mäsité klobúčiky, bledohnedé s bielymi bradavičnatými fľakmi, lupene a štíhle hlúbiky, také bledé, až sa zdalo, že v smrekovom tieni fosforeskujú. Príjemný zemitý vzhľad dobre maskoval ich smrteľnú jedovatosť.

„Muchotrávka tigrovaná,“ povedala som si spolovice pre seba a jednu jej opatrne vzala z dlane. „*Agaricus pantherinus,* alebo tak sa aspoň budú nazývať, keď jedného dňa voľakomu napadne pomenovať

ich poriadne. *Pantherinus*, pretože dokážu zabiť rýchlo ako útočiaca mačkovitá šelma.“

Videla som, že Brianne na predlaktiach naskakuje husia koža a jemné zlatoryšavé chlípky jej stoja dupkom. Prevrátila ruku a vysypala zvyšok jedovatých húb na zem.

„Kto so zdravým rozumom by jedol muchotrávky?“ opýtala sa a s ľahkým zachvením si utierala ruku do sukne.

„Ľudia, ktorí ju nepoznajú. Možno veľmi hladní ľudia,“ odvetila som potichu. Vzala som rúčku dievčatka a skúmala krehké kosti na predlaktí. Bruško mala na pohľad nafúknuté, ale či to bolo podvýživou alebo posmrtnými zmenami, to som určiť nevedela. Kľúčne kosti však mala ostré ako kosák. Všetky telá boli chudé, aj keď nie úplne vyziabnuté.

Pozrela som sa nahor do tmavomodrých tieňov horského úbočia nad chatrčou. Na zásoby jedla bolo v tomto ročnom období ešte priskoro, ale v lese bolo potravy dostatok – pre tých, čo ju vedeli rozoznať.

Prišiel Jamie, kľakol si vedľa mňa a zľahka mi položil veľkú ruku na chrbát. Hoci bolo chladno, po krku mu stekal pramienok potu a husté svetlohnedé vlasy mu na spánkoch stmavli.

„Hrob je už nachystaný,“ povedal takým tichým hlasom, akoby to dieťa mohol zobudiť. „Tamtie zabili tú malú?“ Ukázal na rozsypané huby.

„Myslím, že áno. A ostatných tiež. Poobzeral si sa po okolí? Pozná ich voľakto?“

Zavrtel hlavou.

„Nie sú to Angličania, lebo oblečenie nesedí. Nemci by iste šli do Salemu – sú to súdržné duše a neradi sa usádzajú osamote. Títo tu boli možno Holanďania.“ Ukázal na vyrezávané dreváky na stareniných nohách. Boli popraskané a fľakaté dlhým používaním. „Z kníh ani z písomností nič nezostalo, ak nejaké vôbec existovali. Nič, čo by nám mohlo napovedať, ako sa volali. Ale...“

„Neboli tu dlho.“ Tichý zachrípnutý hlas ma prinútil dvihnúť zrak. Pripojil sa k nám Roger. Čupol si k Brianne a ukazoval na tlejúce zvyšky chatrče. Na kúske zeme v jej blízkosti bola vyrytá malá záhradka, ale tých niekoľko rastliniek, čo sa v nej ukazovalo, boli iba výhonky: jemné lístky ovisnuté a šcerneté neskorým